

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5. Fylke: G. Trøndelag.
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Brekken.
 Emne: Vannbæring. Bygdelaq:
 Oppskr. av: Lars Valseth, Gard:
 (adresse): Evavollen. G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Vannbæring.

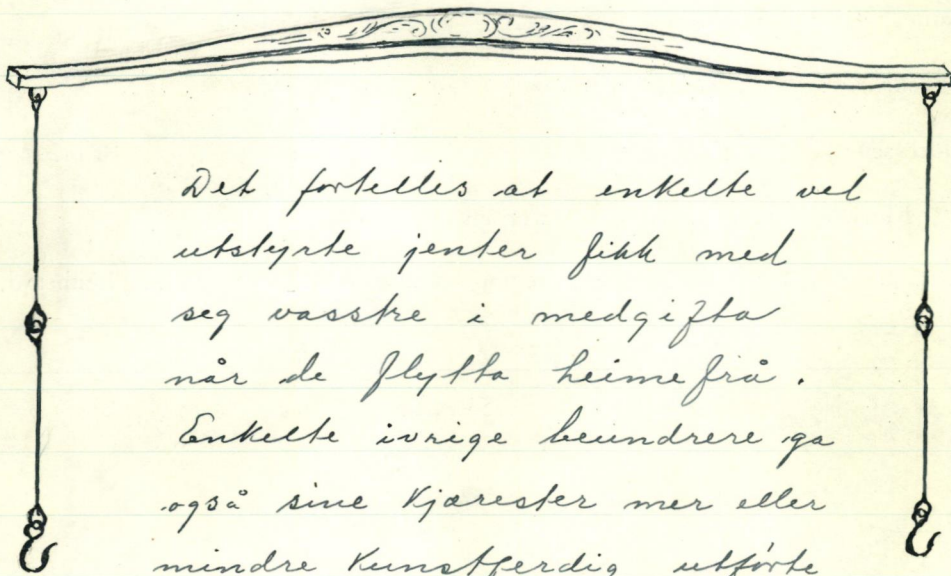
1.

Heilt ned til våre dagar har det på enkelte gårder vart vannbæring - tildels ganske lange veger. De nytta vassått og to bøtter. Vassåttet har her på traktene navnet "vassbre". Vassbreet var av den typen som en bar på strå over ene aksla. Emnet det var laga av, kunne ha ei svak bøyning, og det ferdige breet fikk såleis litt svai. Enkelte bre kunne vere riktig "forseg gjort" med kunstferdige utskjæringer på oversida. På hver ende var festa ei todelt lenke med krokar til bøttene. De var av jarn. Lenkene kalte de lenkje (entall ubest.), lenkja (entall best), lenkja (flertall ubest.), lenkjan (flert. best.).

Ei mere primitiv form hadde vid-

2.

jelovter og einetroker. Trulig
fins denne typa oppbevart på
Ljósnavoll ved Teragen.

Det fortelles at enkelte vel
utstyrte jenter fikk med
seg vasstre i medgifte
når de flytta heimefrå.
E enkelte ivrige beundrere ga
også sine kjæster mer eller
mindre kunstferdig utførte
vasstre - som gave.

Tomme har brukt krebøtter til
vassbering heilt ned til våre dager.
Omkring 1930 veit jeg krebøtta var
i bruk når en skulle bære vatn
frå brønnen og inn i fjøset.

2.

Vasskar med to, over veit vi
av, men ikke at det har vart båret
vatn i det etter ei stang stukket
gjennom ørene. Det fanns ganske
store mjøtkepanner av blikk med
to ringer til over. Det hendte
iblant at to bar den imellom seg
med en kjepp stukket gjennom rin-
gene.

3.

En veit ikke av at vasskaret
er blitt skryvd heim på en ski.

3.

Derimot var det brukkelig å renne på ski mens en bar ei vassbøtte i hver hand eller bar bøttene på vassstre.

4.

Alle i familien har vart behjelpelig med transport av vatnet. Gammalt var de voksne mann-fakta som regel på gruva heile veka, og da var det kona og barna som måtte hjelpes åt med vatnet. Der de hadde tjenerestefolk, måtte også de ta sin del av arbeidet.

Nå har de som regel trykkvatn eller pumpeanlegg på gårdene. Men blir kalden for streng om vintrene, og vatnet kommer bort, er det alminnelig vatnet blir kjørt med hest. Da brukar de ei kørne til vasskar og kjøver med slede. Har en ikke hest, må nok vatnet bærast eller dra's heim som brukten var i gamle dager.

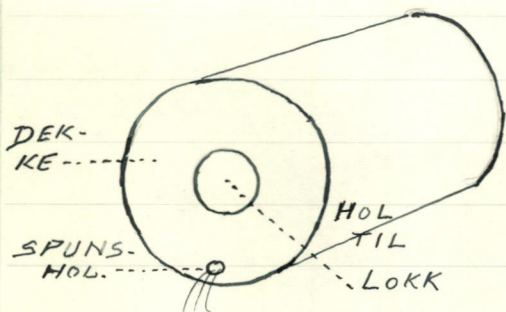
5.

Det kan nok vare at eldre og store gårder har vart bedre stilt med hensyn til vatnet enn nyere og små bruk. Men på sine steder har vasskrise ramt de store likevel som de små i vassfattige vintre.

Det kommer an på hvor sterkt
hilsiget til „vassnøtet“ har vært.

6.

Vasskjøring på slede har
vært alminnelig, men å kjøre
vatn på vogn har også forekommet.
På sine steder har en i mangel
på trekk-kraft måttet dra vatnet
heime på kjelke. For ca. 30 år sia
var det meget alminnelig på best-
løse bruk. Jeg veit av at til
vasskar nytta en karbidstamper
på vel 80 liter. En hogg ikke
vekk dekket omkring lokket, for
dette skulle berge mot skulping.

I dekket ble
hogget et spuns-
hol som en
skulle kappe vat-
net vekk igjen-
nom ved å
helle på stam-

pen. For ytterligere å hindre skulping
ing dekte en over vatnet med
rein snø. I lengst frøe var det
en slitsom jobb å få vatnet
heime på denne måten.

7.

Forholdet med hensyn til vat-
net har bedra seg mye frø

gamle dager. I fjøset har mange springvatn, og andre har pumper. Derimot er det meget alminnelig at det mangler innlagt vatn i kjøkkenet. Mange har brønner. Disse kan tildeles være så djupe at vatnet ikke kan heves med de alminnelige pumper som brukes her.

Da blir det så trekke vatnet opp ved hjelp av hasp eller brønnsvingstang, og så bares det en har bruk for det.

Sevallen 4. sept. 1947.

Lars N. Valseth.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
 adr. NORSK FOLKEMUSEUM 701
 BYGDØY

Avskrift.

2316

i mar.

S. T. A.
Brekken
2317.

NORSK ETNO OG ISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEHUSBE.
BYGDGY

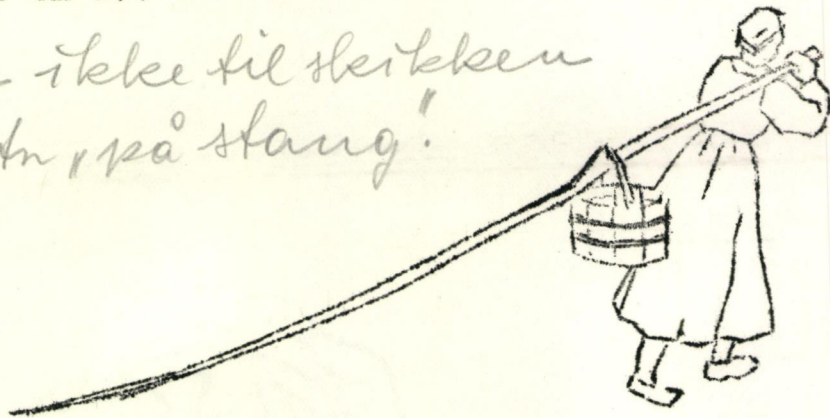
Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbering.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bora vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over.

Har denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre i Östergötland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore ein vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon om det er bygd noko om det?

En kjenner ikke til stikken
å "bore" vatn på stang!

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel?

en erar stikke nytta fiske avfall
bein hoder - til brensel.

Har ein bruka kumøkk til brensel?

Kumøkk har heller stikke
vært nytta til brensel, det er
det.

Lars Valseth.